
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לכלכלת תחבורה - 49824

תאריך עדכון אחרון 29-07-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: התמחות בלימודים עירוניים ואזוריים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2022

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב רותי אמיר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mail.ruti.amir@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: יום רביעי בין 14:00-14:30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס בסיסי בכלכלת תחבורה אשר יתמקד בנושאים האים: ביקוש ובהיצע לתחבורה, הערכה של פרויקטים תחבורתיים, סובסידיות ומונופולים, מדיניות תעריפים, גודש, אגרות גודש ותחבורה בת קיימא.

מטרות הקורס:

ללמוד מושגי יסוד בתחום כלכלת תחבורה. להבין את הקשר המורכב בין מערכת התחבורה לבין מאפיינים כלכליים שונים ולהכיר את הכלים הכלכליים השונים בתחום תכנון התחבורה. על בסיס הבנה של התאוריה הכלכלית הבסיסית, ינותח שוק התחבורה בארץ ובעולם וינתחו לעומק תהליכי תכנון, תהליכי קבלת החלטות וניהול של תחום התחבורה. באמצעות ניתוח מקרים אקטואליים, ילמדו סוגיות מרכזיות בתחום כלכלת התחבורה. תערך הכרה עם התאוריה הכלכלית, המשמשת בסיס לתכנון תחבורה וכיצד השוק מתנהל בפועל. במהלך הקורס הסטודנטים ידרשו לבצע תרגילים. בתום הקורס יתבקשו הסטודנטים להגיש עבודת גמר בזוגות.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הכרה בסיסית של תאוריות כלכליות מרכזיות ותפקידן בתחום תכנון התחבורה. הכרת מושגי יסוד בתחום כלכלת תחבורה (כגון מבחני עלות תועלת, גמישות ביקוש, מונופולים וסובסידיות, השפעות חיצוניות, ניהול ביקושים ועוד).
2. הבנת הבסיס הכלכלי של תהליכי תכנון תחבורה ושל תהליכי קבלת החלטות והכרה של אופן השימוש שנעשה בפועל בכלים הכלכליים בתהליכים אלה.
3. יכולת להבין סוגיות עכשוויות בתחום כלכלת התחבורה, לאור מושגי היסוד שנלמדו. יכולת להציג ולנתח סוגיות אלה.

דרישות נוכחות (%) :

- השתתפות פעילה בקורס (10% מציון הקורס). כדי לקבל את מלא הניקוד יש להשתתף בלפחות 10 שיעורים. השתתפות בפחות מארבעה שיעורים משמעותה 0 נקודות מתוך 10 הנקודות. שימו לב, השתתפות בשיעור משמעותה נוכחות בשיעור כולו.
- הצגת ניתוח מקרה בשיעור (10% מציון הקורס)
- הצגה של עבודת הגמר (15% מציון הקורס)
- עבודת סיום קורס (65% מציון הקורס).
- העבודה תוכן בזוגות. נושאים לעבודה יתנו במחצית הראשונה של הקורס. העבודה תהיה באורך של עד 10 עמודים ותכלול ניתוח נושאים אקטואליים בתחום התחבורה, באמצעות הכלים הכלכליים שילמדו בקורס. בהכנת העבודה יש להתבסס על מאמרים ומחקרים בנושא. המטרה אינה לסכם את

המאמרים אלא להציג את הנושא ולערוך דיון
• מועד הגשת העבודה: חודש לאחר סיום הלימודים

שיטת ההוראה בקורס: פרונטאלי

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

תכנית הקורס

13/10

שיעור 1- מבוא לכלכלת תחבורה ועל ההשקעה בתשתית תחבורה ככלי לפיתוח כלכלי

קריאה:

מדינת ישראל 1999, תכנון כולל של מערכת התחבורה היבשתית - נייר עמדה לכנס קיסריה 1999,
המכון הישראלי לדמוקרטיה

Course Plan

13 October

*Lesson 1- Introduction to Transportation Economics and about investment in
transportation infrastructure as a tool for economic development*

Reading:

*The state of Israel 1999, Overall design of the inland transportation system -
Position Paper, the Israel Democracy Institute*

20/10

שיעור 2- היצע וביקוש לתחבורה, שיווי משקל

קריאה:

גרונוא ר. 1997, התערבות לתחרות בשוק התחבורה המוטורית 1. ענף התחבורה המוטורית - סיפור
של כשל שוק, המכון למחקר כלכלי בישראל ע"ש מוריס פאלק, מאמר לדיון 97.03, עמודים 1-32

20 October

Lesson 2- Transportation supply and demand, equilibrium

Reading:

*Gronau R. 1997, Intervention and Competition in the Motor Transport Market - i.
The Motor Transport Branch: A tale of market Failure, The Maurice Falk Institute,
Article for discussion 97.03, pages 1-32 (Hebrew)*

27/10

שיעור 3- גמישות הביקוש לתחבורה ותחבורה כביקוש נגזר

*Sergio R. Jara-Diaz 1986, On the relation between users' benefits and the economic
effects of transportation activities, Journal of regional science, Vol.26 No.2, 1986*

Pages 379-383

*Todd Litman 2013, Transport Elasticities: Impacts on Travel Behavior, GIZ GmbH
Sector Project "Transport Policy Advisory Services" Division 44 Water, Energy,
Transport*

27 October

Lesson 3- Transport demand elasticity and Transportation as a derived demand

Reading:

Sergio R. Jara-Diaz 1986, *On the relation between users' benefits and the economic effects of transportation activities*, *Journal of regional science*, Vol.26 No.2, 1986
Pages 379-383

Todd Litman 2013, *Transport Elasticities: Impacts on Travel Behavior*, GIZ GmbH
Sector Project "Transport Policy Advisory Services" Division 44 Water, Energy,
Transport

3/11

שיעור 4 - מודלים לחיזוי הביקוש לתחבורה

November 3

Lesson 4 -Forecast transport demand models

10/11

שיעור 5 - מבוא להערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים

November 10

Lesson 5- Introduction to economic evaluation of transport projects

17/11

שיעור 6 - הערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים - הניסיון העולמי

קריאה:

Shiftan Y., Ben-Akiva M., De Jong G. at all 2002, *Evaluation of Externalities in Transport Projects*, *European Journal of Transport and Infrastructure Research*,
2(3/4). pp. 285-304

November 17

Lesson 6- Economic evaluation of transport projects - the world experience

Reading:

Shiftan Y., Ben-Akiva M., De Jong G. at all 2002, *Evaluation of Externalities in Transport Projects*, *European Journal of Transport and Infrastructure Research*,
2(3/4). pp. 285-304

24/11

שיעור 7 - הערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים - הניסיון בישראל

הערכה של השפעות בטיחותיות וסביבתיות

קריאה:

מדינת ישראל, נוהל פר"ת 2012

November 24

Lesson 7- Economic evaluation of transport projects - the Israeli experience

Evaluation of safety and environmental effects

Reading:

The state of Israel 2012, *Procedure for transportation Projects (Hebrew)*

12/1

שיעור 8 - תחבורה בת קיימא

סובסידיות בתחבורה

קריאה:

גרונוא ר. 1997, התערבות ותחרות בשוק התחבורה המוטורי 3 סיבסוד התחבורה הציבורית והתערבות בשוק המוניות, המכון למחקר כלכלי בישראל על שם מוריס פאלק, מאמר לדיון 97.03 iii עמודים 34-38

December 1

Lesson 8- Sustainable Transport
Transport Subsidies

Reading:

Gronau R. 1997, *Intervention and Competition in the Motor Transport Market - iii. The Subsidization of Public Transportation and Intervention in the Taxi cab Market, The Maurice Falk Institute, Article for discussion 97.03, pages 34-38 (Hebrew)*

8/12

שיעור 9 - מונופולים והשפעת התחרות בענף התחבורה הציבורית

קריאה:

Shifan Y. and Sharaby N. 2006, *Competition in bus public transport in Israel, TRB*

December 8

Lesson 9- Monopolies and effects of the competition in public transport

Reading:

Shifan Y. and Sharaby N. 2006, *Competition in bus public transport in Israel, TRB*

15/12

שיעור 10 - מדיניות תעריפים בתחבורה הציבורית

קריאה:

Cats O., Susilo Y.O. and Reimal T., 2017 *The Prospects of Fare-Free Public Transport: Evidence from Tallinn. Transportation. 44 (5), 1083-1104*
מדינת ישראל 2015, הרפורמה בתעריפי התחבורה הציבורית במטרופולינים מסמך מסכם

December 15

Lesson 10- Fare policy in public transport

Reading:

Cats O., Susilo Y.O. and Reimal T., 2017 *The Prospects of Fare-Free Public Transport: Evidence from Tallinn. Transportation. 44 (5), 1083-1104*
The State of Israel 2015,

/1222

שיעור 11 - מגמות כלכליות, חברתיות וטכנולוגיות בתחום התחבורה - סקירה עולמית

December 22

Lesson 11- Economic, social and technological trends in transportation

29/12

שיעור 12 - גודש ואגרות גודש

קריאה:

רום הנדסת תחבורה בע"מ 2008, אגרות גודש במטרופולין תל אביב דו"ח מסכם

גרונאו ר. 2010, התערבות ותחרות בשוק התחבורה המוטורית 4. הרכבת - חולצת הפקקים של המדינה, המכון למחקר כלכלי בישראל על שם מוריס פאלק, מאמר לדיון iv 10.07, עמודים 60-64

December 29

Lesson 12- Congestion and congestion fees

Reading:

Rom Traffic Engineering Ltd.2008, Congestion Fees in the Tel Aviv Metropolitan Area- Summery Report
Gronau R. 2010, Intervention and Competition in the Motor Transport Market - iv
The Israeli Railroad: Road Jam Panacea? The Maurice Falk Institute, Article for discussion 10.07, pages 60-64

5/1

שיעור 13 - סטודנטים מציגים את עבודות הגמר

January 5

Lesson 13- Students present course completion works

12/1

שיעור 14 - סטודנטים מציגים את עבודות הגמר

January 12

Lesson 14- Students present course completion works

חומר חובה לקריאה:

תכנית הקורס

21/10

שיעור 1- מבוא לכלכלת תחבורה ועל ההשקעה בתשתית תחבורה ככלי לפיתוח כלכלי

קריאה:

מדינת ישראל 1999, תכנון כולל של מערכת התחבורה היבשתית - נייר עמדה לכנס קיסריה 1999, המכון הישראלי לדמוקרטיה

28/10

שיעור 2- היצע וביקוש לתחבורה, שיווי משקל

קריאה:

גרונאו ר. 1997, התערבות לתחרות בשוק התחבורה המוטורית 1. ענף התחבורה המוטורית - סיפור של כשל שוק, המכון למחקר כלכלי בישראל ע"ש מוריס פאלק, מאמר לדיון i97.03, עמודים 1-32

4/11

שיעור 3- גמישות הביקוש לתחבורה

תחבורה כביקוש נגזר

קריאה:

Sergio R. Jara-Diaz 1986, On the relation between users' benefits and the economic effects of transportation activities, Journal of regional science, Vol.26 No.2, 1986
Pages 379-383

11/11

שיעור 4 - מודלים לחיזוי הביקוש לתחבורה

18/11

שיעור 5 - מבוא להערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים

25/11

שיעור 6 - הערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים - הניסיון העולמי

קריאה:

Shiftan Y., Ben-Akiva M., De Jong G. at all 2002, Evaluation of Externalities in Transport Projects, *European Journal of Transport and Infrastructure Research*, 2(3/4). pp. 285-304

2/12

שיעור 7 - הערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים - הניסיון בישראל
הערכה של השפעות בטיחותיות וסביבתיות

קריאה:

מדינת ישראל, נוהל פר"ת 2012

9/12

שיעור 8 - תחבורה בת קיימא

סובסידיות בתחבורה

קריאה:

גרונאו ר. 1997, התערבות ותחרות בשוק התחבורה המוטורי 3 סיבסוד התחבורה הציבורית והתערבות בשוק המוניות, המכון למחקר כלכלי בישראל על שם מוריס פאלק, מאמר לדיון iii97.03 עמודים 34-38

16/12

שיעור 9 - מונופולים והשפעת התחרות בענף התחבורה הציבורית

קריאה:

Shiftan Y. and Sharaby N. 2006, *Competition in bus public transport in Israel*, TRB

23/12

שיעור 10 - מדיניות תעריפים בתחבורה הציבורית

קריאה:

Cats O., Susilo Y.O. and Reimal T., 2017 *The Prospects of Fare-Free Public Transport: Evidence from Tallinn*. *Transportation*. 44 (5), 1083-1104

30/12

שיעור 11 - מגמות כלכליות, חברתיות וטכנולוגיות בתחום התחבורה - סקירה עולמית

6/1

שיעור 12 - גודש ואגרות גודש

קריאה:

רום הנדסת תחבורה בע"מ 2008, אגרות גודש במטרופולין תל אביב דו"ח מסכם גרונאו ר. 2010, התערבות ותחרות בשוק התחבורה המוטורית 4. הרכבת - חולצת הפקקים של המדינה, המכון למחקר כלכלי בישראל על שם מוריס פאלק, מאמר לדיון iv 10.07, עמודים 60-64

13/1
שיעור 13 - סטודנטים מציגים את עבודות הגמר

20/1
שיעור 14 - סטודנטים מציגים את עבודות הגמר

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 100 %
ראו פירוט במידע נוסף

מידע נוסף / הערות:

הרכב הציון הסופי
10% תרגילים
15% הצגת עבודת הגמר בשיעור האחרון
75% ציון על עבודת הגמר